Filantropi w Krakowie.

W całości z różnych pism zebrałem

JM.

tyt: Pisma tyczące się związku Filantropów w Krakowie.

sub. Filantropi.

OBWIESZCZÉNIÉ POWTÓRNÉ.

Wiadomy iuż Powszechności Proiekt Związku Filantropów (a.) obiecáł, że sposób rozrządzéniá tego Funduszu podá, ieżeli czułość Obywatelów uskuteczni zamiár. Miło dziś Autorowi obwieścić, że ta myśl łaskawie przyiętá od Náyiaśnieyszégo PANA i od części oświéconéy Narodu, i że má pozwolénié Dobrego KROLA, aby Imiéniém Jego zaszczycił wybór Osób przykłádaiących się do uskutecznieniá Proiektu; ieżeli iednak są i tacy którym się nie podobá, nie dziwuie się, bo cóż iest wolnégo od mruczéniá tych polityków w złym humorze, którzy nic nie robiąc wszystko ganią, a przez to i naturę, że niémi niepożytecznie obciążyła ziémię.

Idzie teráz o uznanié, iakié są naypiérwsze potrzeby w społeczności, bez których się ani bogaty, ani ubogi obeyśdź nié może? té bez wątpiéniá są: pokarm, napóy, zdrowié, dóm, odziénié i narzędziá ułatwiaiące prácę.

Do pokarmu należą Rolnicy, Młynarze, Piekarze, którzy náydokładniéy około téy piérwszéy potrzeby życiá prácuią, więc wypádá náypierwszá nagroda dlá náylepszégo i náyprácowitszégo Rolnika, w okolicy trzech mil od Krakowa, dlá náywiernieyszégo w usłudze publicznéy Młynarza, i dlá náylepszégo Piekarza w Mieście i na Przedmieściach.

Do napoiu gdy woda nie iest dosyć posilná dlá prácowitégo ludu, a wódka szkodliwá zdrowiu i niszcząca siły, śrzódek potrzebnégo napoiu iest dobré piwo, którégo Kraków nié ma, więc wypádá nagroda dlá náylepszégo Piwowara, ieżeli się znáydzie.

(a) Filantropiiá iest to Cnotá słodká, która szuká we wszystkich natchniéniach pożytków społeczności, i ieżeli pragnie ziednać sobie zaufanié u ludzi, to nie dlá swego, ale dlá ich dobra.

Do odziéniá náypiérwszá potrzeba iest płótno, sukno, skóry, więc wypádá nagroda dlá kobiéty, którá náywięcéy wyprzędzie kónopi, lnu, lub wełny, dla Tkacza, który náywięcéy wyrobi płótna dobrégo i naypięknieyszégo, dlá Sukiennika, który náywięcéy wyrobi sukna, i dlá Garbarza, który náylepszé skóry i tych náywięcéy wyprawił.

Do budowli i wygody koniecznéy należą náylepsi Cieśle, Mularze i Stolarze, a przeto każde z tych rzémiosł zasługuie nagrodę, dlá tych, którzy náyrzetelniéy, náyzręczniéy służą *Publico*.

Do zdrowia należą kobiéty zatrudniaiące się połogowaniém, zbiéraniém ziół do Aptek, prácuiące około nabiałów ochędożnie: piérwszé gdy maią zaletę od Professora Sztuki Babiéniá że pilnuią lekcyi, i przykłádaią się usilnie do praktyki téy potrzebnéy zręczności: drugié gdy maią zaświadczénié od Professora Farmacyi i Botaniki, że się znaią na ziołach i plantach officynalnych, i té pilnie zbieraią: trzecié, gdy maią zaświadczénié od Pań lub Panów swoich o ochędostwie, o czystości robiéniá około masła, około syra, te co náywięcéy przez zaświadczénié swoié celuią w tych usługach publicznych; zasługuią nagrodę.

Do narzędzi ułatwiaiących prácę należą ci, co bądź w rolnictwie, bądź co do ochędostwa Miasta w Mechanice i w Kunsztach podaią náyłatwieyszé sposoby do użyciá darów Natury, do oczyszczéniá powietrza, do rozkorzeniéniá roślin i osuszéniá bagnisk na pożytki ogrodów, i tu náylepszy Kowál dogádzaiący w pługach, w radłach, w kosach, w sierpach Rolnikóm, zasługuie nagrodę. Tu Stelmach maiący magazyn dobrze wysuszonégo drzewa, i gruntownie robiący powozy i wozy, má prawo do nagrody. Tu podaiący náyłatwieyszy sposób praktyczny

osu-

osuszéniá zastarzałych brzydot bagnistych około Krakowa; zasługuie nagrodę, tu podéymuiący się iakąś część tych bagnisk użyć na ogrodowiny, na włoszczyzny, zasługuie nagrodę, tu Ogrodnik lub Kmiotek szczepiący náywięcéy drzew owocowych, lub zasiewaiący las dlá przyszłégo pożytku, zasługuie nagrodę, a to w tén czas, gdy dowiedzie zaświadczéniami lub samą oczywistością, że náywięcéy w téy mierze usłużył Powszechności; należeć ieszcze powinni do tey klassy náylepsi Pastérze, którzy około wszelkiégo rodzaiu bydła, koni i trzody pilnie chodzą, rozmnáżaią tén strumién kraiowégo handlu, i uprawie gruntu pomágaią; náylepsi Pszczelnicy, którzy náywięcéy ulów przymnáżaią, a przeto produkt miodu i wosku zwiększaią. I ci, którzy z tych produktów korzystaiąc piękné iarzącé świéce robią, wyrównywaiące zagranicznym w użyciu. Należeć także do nagrody powinni dobré sługi i słudzy, którzy mieć będą zaświádczénié Panow o długiéy i nieodmiennéy wierności, o trzeźwości, o wysłudze szczéréy, chętnéy i zręcznéy, między takiémi, który lub którá náywięcéy mieć będzie niepodeyzrzanéy zalety, odbierze nagrodę.

Prócz téy użyteczności, każdy z konkurruiących do nagrody, powinién mieć świadectwo pobożności, wstrzémieźliwości, trzeźwości, rzetelności, czystości obyczaiów, skromności, ochędostwa, spokoynégo domowégo życiá z żoną, z czeladzią, z towarzyszami rzemiesła, i tych cnót potrzebnych w spółeczności ludzkiéy, które cnotliwégo i żyiących z nim uszczęśliwiaią, bez zaświádczéniá o obyczaiach, náywiększá zręczność z złémi złączoná nałogami oddaloná od nagrody będzie, bo ustanowiénié związku Filantropów, náywięcéy má za cél pobożność, obyczaie, pokóy i trzeźwość w pożyciu domowém, zręczność,

użyte-

użyteczność i prácowitość w potrzebach istotnych spółeczności i zachowanié zdrowia Obywatelów, na tém gruntuie się uszczęśliwiénié wszelkiégo stanu ludzi, a bez tego i náybogatszy i náyuboższy nędznieie.

Jeżeli zezwolénié serc cnotliwych powiększy składkę, którá ieszcze dotąd ubogá, wszelkié kunszta i rzemiosła korzystać z tego Funduszu w czasie mogą, niech położą ciché cnoty domowé i niewinność w Opátrzności nadzieię, niech się wstrzymaią od nałogów uwiedzéni złym przykładém, niech idą drógą cnoty, rzetelności i starániá, znáydą prawdziwą szczęśliwość niewinnégo życiá, a Bóg litościwy z náyzimnieyszémi sercami dlá zachęcéniá i wsparciá obyczaiów i przemysłu może cud uczynić.

Donosi się że Xięga zapisów będzie w Kollegium Jagiellońskiém w Bibliotece, którą JmćPan Przybylski Bibliotekarz dlá przysługi publiczney podiął się chętnie zatrudniać.

Tamże będzie wygotowaná skrzynka na wyznaczony termin w Proiekcie, do którey uprosi Autor Opiekunów według piérwszégo Proiektu, gdy skutek uczyni Ich potrzebnémi.